

Iwona KINIORSKA*, Patryk BRAMBERT**, Emilia STACIWA***

PLANY MIGRACYJNE MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ KIELCE

MIGRATION-RELATED PLANS OF THE ACADEMIC YOUTH OF KIELCE

DOI: 10.25167/sm.5262

ABSTRAKT: Celem badań było określenie preferencji migracyjnych kieleckich studentów, które wynikały z ich planów osobisto-zawodowych. W analizie wykorzystano dane jakościowe pochodzące z badań ankietowych zrealizowanych w 2023 r. Próbę badawczą stanowiło łącznie 200 studentów dwóch największych uczelni w mieście, tj. Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz Politechniki Świętokrzyskiej. Rezultaty badań ankietowych stały się głównie podstawą do przeprowadzenia typologii przyczyn mobilności przestrzennej studentów za pomocą metody Warda. Wyznaczono dzięki niej cztery typy czynników determinujących migracje młodzieży akademickiej, z przewagą wektora ekonomicznego.

SŁOWA KLUCZOWE: migracje, młodzież akademicka, typy przyczyn migracji, Kielce

ABSTRACT: The aim of the study was to determine migration preferences of Kielce students, resulting from their personal and professional plans. The analysis uses qualitative data from surveys conducted in 2023. The research sample consisted of a total of 200 students of the two largest universities in the city, i.e. the Jan Kochanowski University in Kielce and the Kielce University of Technology. The results of the survey became mainly the basis for carrying out a typology of the causes of spatial mobility of students by applying the Ward method. In consequence, four types of factors determining the migration of the academic youth, with a predominance of the economic vector, were described.

KEY WORDS: migrations, academic youth, types of migration reasons, Kielce

Wstęp

Mobilność przestrzenna ludności dotyczy każdego zakątka świata. Motywy przemieszczeń migracyjnych są różne – ekonomiczne, polityczne, rodzinne, turystyczne czy religijne. Związane są one z obszarem pochodzenia i miejscem przeznaczenia migranta, z przeszkodami pośrednimi, które mogą ograniczać ruch wędrowny, a także z cechami osobistymi migrantów, m.in. wiekiem, płcią lub wykształceniem (Kiniorska i Brambert [red.] 2021). Na decyzje migracyjne duży wpływ ma dodatkowo miejsce podjętej edukacji, które łączy się z dalszymi planami życiowo-zawodowymi migrantów.

---

* <https://orcid.org/0000-0001-5630-4554>

** <https://orcid.org/0000-0001-5320-5657>

*** <https://orcid.org/0009-0001-5085-2004>

Celem opracowania było określenie preferencji migracyjnych młodzieży studiującej w Kielcach, które wynikały z ich planów osobisto-zawodowych. Migracje stanowią coraz częstszy temat rozmyślań młodych ludzi, dla których wspomniane zjawisko wiąże się z większym wynagrodzeniem, nabyciem nowych doświadczeń, rozwojem osobistym (Staciwa 2023, 3). Rosnące zainteresowanie tą tematyką w środowisku akademickim spowodowało wykrywanie wielu kierunków badawczych związanych z mobilnością przestrzenną młodych ludzi. W badaniach międzynarodowych wielowątkowość tego problemu wyraża się w postaci następujących najważniejszych kierunków (Kamińska i Kopacz-Wyrwał 2021, 23–36):

1. Migracje edukacyjne młodzieży (np. De Wit 2008; Vaishar i Pavlů 2018; França i Padilla 2021);
2. Migracje zarobkowe młodzieży (np. Brome 2007; Trevena 2013; Çiftçi i Karaman 2021);
3. Motywy, preferencje i zamiary młodych migrantów (np. Rutten i Verstappen 2014; Van Mol 2014; Cairns 2021);
4. Zachowania, styl życia migrującej młodzieży (np. Molgat 2008; Moroşanu et al. 2018);
5. Konsekwencje społeczno-kulturowe, ekonomiczne i polityczne migracji młodzieży (np. King i Ruiz-Gelices 2003; Waters et al. 2011);
6. Migracje młodych w kontekście współczesnych problemów globalnych (kryzysu ekonomicznego, brexitu, epidemii COVID-19) (np. Lulle et al. 2017; Young 2019).

Z kolei w obszernej literaturze krajowej poświęconej migracjom jak dotąd niewiele miejsca poświęcano problematyce mobilności przestrzennej młodych ludzi (Kamińska i Kopacz-Wyrwał 2021, 23–36). Jednak od kilku lat problem ten podkreślany jest coraz częściej w szczegółowych badaniach, które przeprowadzono na obszarze Dolnego Śląska (Dolińska i in. 2020), Opolszczyzny (Jończy i in. 2013) i Ziemi Świętokrzyskiej (Kiniorska i Brambert [red.] 2021). Wobec powyższego zasadna wydaje się próba podjęcia rozważań dotyczących preferencji migracyjnych młodzieży akademickiej, a także określenia przyczyn składających się na decyzje migracyjne.

Materiał badawczy i metodyka

W dążeniu do osiągnięcia celu pracy w pierwszym kwartale 2023 r. przeprowadzono badania ankietowe. Próbę badawczą, liczącą 200 ankietowanych, stanowili studenci różnych kierunków, którzy kształcili się w dwóch największych kieleckich uczelniach – Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz Politechnice Świętokrzyskiej. Dobór respondentów do tej próby był proporcjonalny, ponieważ każda uczelnia była reprezentowana przez 100 osób. Do respondentów dotarto zarówno drogą bezpośrednią (133 osoby), jak i elektroniczną (67 osób). Pytania zawarte w kwestionariuszu obejmowały swoim zakresem kilka bloków tematycznych, dotyczących przede wszystkim: planów zawodowo-mieszkaniowych, przyczyn podejmowania migracji przez młodych ludzi, oceny własnych szans na lokalnym rynku pracy.

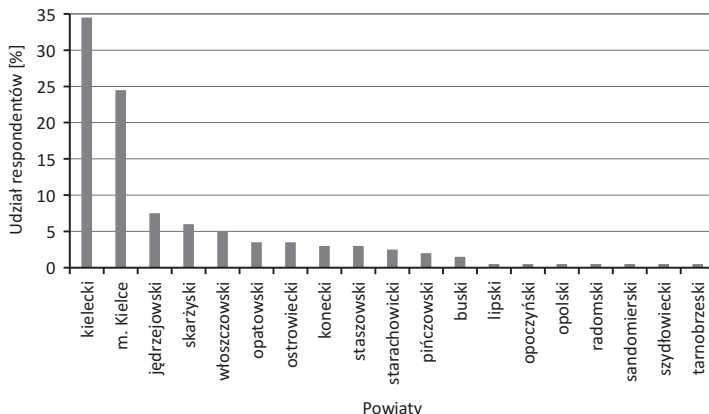
Wyniki badań ankietowych stały się głównie podstawą do przeprowadzenia typologii przyczyn mobilności przestrzennej studentów za pomocą metody służącej do wielowymiarowej analizy skupień. Była to analiza skupień oparta na grupowaniu hierarchicznym metodą minimalnej wariancji Warda z odległością euklidesową. Metoda ta realizuje podejście hierarchiczne i aglomeracyjne (Ward 1963). Należy ona do zbioru procedur Lance'a, Williamsa i Warda (Runge 2007; Pytel 2017; za: Kiniorska i Brambert 2021b, 19). Typologia przyczyn rzutujących na decyzje migracyjne studentów, zgodnie z utylitarnym celem metody, stanowi uporządkowanie obiektów grupy w taki sposób, aby stopień powiązania obiektów z obiektami należącymi do tej samej grupy był jak największy, a z obiektami z grup pozostałych – jak najmniejszy (Pytel 2017, 151). Im bardziej elementy są do siebie podobne, tym wcześniej ulegają połączeniu, tworząc hierarchię podobieństwa, gdzie skupienia niższego rzędu (o najmniejszej zmienności) wchodzi w skład agregacji wyższego rzędu (o większej zmienności). Minimalizowane zostają sumy kwadratów odchyłeń dwóch dowolnych skupień, które mogą zostać uformowane na każdym etapie. Wykorzystana analiza wariancji pozwala na wyznaczenie środków ciężkości dla skupień, wykazanie odległości euklidesowych od nich dla danych obiektów oraz ich zsumowanie. Zależnie od akceptowanej odległości taksonomicznej między obiektami, można wyróżniać skupienia większe lub mniejsze. Podział powinien być dostosowany do liczebności próby, a podzbiory merytorycznie wyodrębnione i w określonym stopniu spójne wewnątrz (Kiniorska i Brambert 2021a, 119). W rozpoznawaniu skupień wykorzystano moduł dostępny w pakiecie Statistica 13.

Wyniki badań

Plany zawodowo-mieszkaniowe młodzieży akademickiej Kielc

Biorąc pod uwagę najważniejsze parametry struktury badanej grupy studentów, należy wskazać, że wśród respondentów przeważały kobiety, które stanowiły 61,0% ankietowanej zbiorowości. Zdecydowana większość (97,0%) respondentów pochodziła z terenu województwa świętokrzyskiego. Reprezentowali oni 13 z 14 powiatów regionu, z wyjątkiem powiatu kazimierskiego. Największą grupą byli studenci z czterech powiatów: kieleckiego (34,5%), miasta Kielce (24,5%), jędrzejowskiego (7,5%) i skarżyskiego (6,0%) (rys. 1). Ankietowani studiowali łącznie na 31 różnych kierunkach, wśród których dominowały: budownictwo i informatyka (po 9,0% badanych); inżynieria środków transportu, logistyka, mechanika i budowa maszyn oraz praca socjalna (po 7,0%); ekonomia, geografia oraz turystyka i rekreacja (po 6,0%). Warto wspomnieć, że właściwie każdy rok studiów był reprezentowany przez proporcjonalną grupę studentów (średnio po 20,0%), z wyjątkiem piątego roku studiów (9,0% ankietowanych).

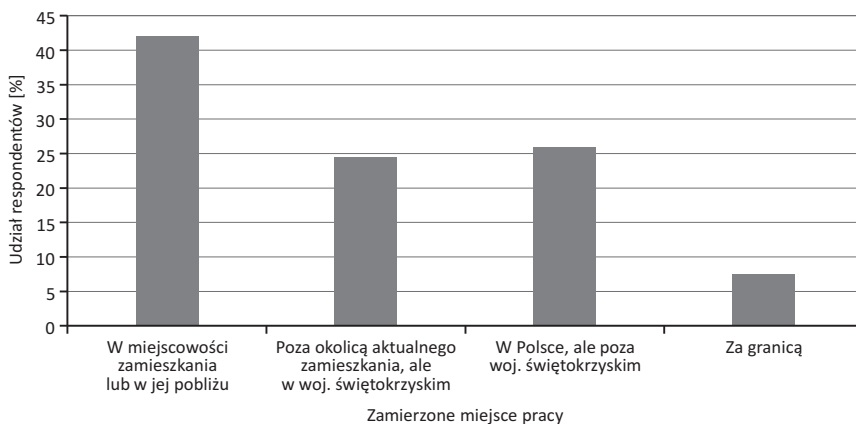
Ważnym elementem analizy było rozpoznanie identyfikujące dalsze plany zawodowe młodzieży akademickiej. Wybór drogi zawodowej zależy od wielu czynników, które stanowią otoczenie życia każdego człowieka. Często również taka decyzja nie wynika wyłącznie z samych zainteresowań, zdolności czy obranej ścieżki kształcenia, ale

Rys. 1. Struktura zamieszkania ankietowanych studentów według powiatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

sytuacji na rynku pracy albo mody na określony zawód (Kiniorska i Brambert 2021a, 99). W związku z tym w badaniu zapytano respondentów o zadeklarowanie swoich zamierzeń odnośnie miejsca przyszłej pracy (rys. 2). Mieli oni do wyboru cztery odpowiedzi: „w miejscowości zamieszkania lub w jej pobliżu”, „poza okolicą aktualnego zamieszkania, ale w województwie świętokrzyskim”, „w Polsce, ale poza województwem świętokrzyskim”, „za granicą”. Największy odsetek stanowili studenci, którzy w przyszłości zamierzają podjąć pracę w miejscowości zamieszkania lub w jej pobliżu (42,0%). W tej grupie zdecydowana większość badanych (58,3%) wskazywała miasto Kielce jako miejsce swojej przyszłej pracy. Drugim najczęściej deklarowanym zamierzeniem było łączenie swojej przyszłości z pracą w Polsce, ale poza województwem świętokrzyskim

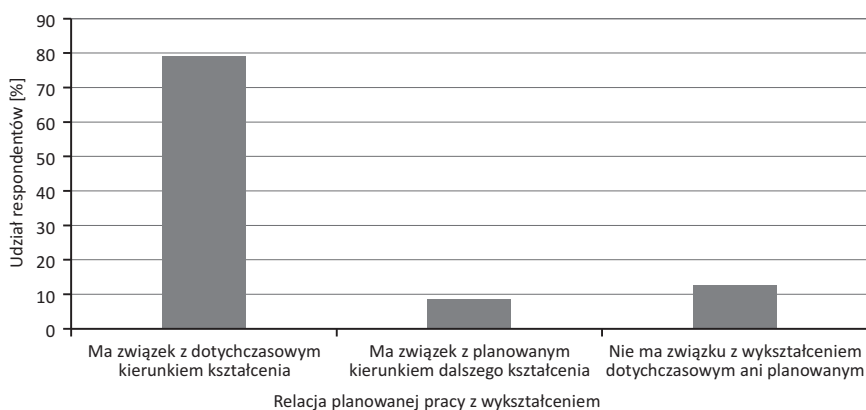
Rys. 2. Deklarowane miejsce przyszłej pracy ankietowanych studentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

(26,0%). Studenci, którzy ujawnili taki zamiar, wybierali przede wszystkim Kraków (38,5%) oraz Warszawę (17,3%). Stanowi to potwierdzenie wniosków wynikających z poprzednich badań przeprowadzonych wśród maturzystów regionu świętokrzyskiego, gdzie stwierdzono, że na taką strukturę wskazań ma wpływ głównie sytuacja na lokalnym rynku pracy, która jest bardzo poważnym problemem rozwojowym, prowadzącym do utraty wartościowego kapitału ludzkiego (Kiniorska i Brambert 2021a, 100).

Zagadnienie planowanej pracy powiązано także z pytaniem o jej związek z dotychczasowym lub przyszłym kierunkiem kształcenia (rys. 3). Studenci mieli do wyboru trzy warianty odpowiedzi: [praca] „ma związek z dotychczasowym kierunkiem kształcenia”, „ma związek z planowanym kierunkiem dalszego kształcenia”, „nie ma związku z wykształceniem dotychczasowym ani planowanym”. Zatrudnienie, jakie po ukończeniu edukacji planują podjąć przyszli absolwenci studiów, najczęściej będzie miało związek z ich dotychczasowym kierunkiem kształcenia (79,0%). Ukazuje ten rezultat względnie optymistyczny obraz młodzieży akademickiej na rynku pracy. Blisko dziesięć razy mniej ankietowanych (8,5%) odpowiedziało, że praca ma związek z planowanym kierunkiem dalszego kształcenia. Nieco większy odsetek deklaracji (12,5%) dotyczył wariantu negującego związek zamierzonej pracy z dotychczasowym oraz planowanym kierunkiem kształcenia.

Decyzje zawodowe łączą się ściśle z decyzjami mieszkaniowymi, dlatego należało zgłębić rozpatrywane zjawisko w kontekście młodzieży akademickiej studiującej w Kielcach. Pytanie dotyczące przewidywanego stałego miejsca zamieszkania po ukończeniu studiów i podjęciu pracy zawierało sześć wariantów odpowiedzi: „miejsce dotychczasowego zamieszkania”, „miasto poza miejscem zamieszkania, ale w województwie świętokrzyskim”, „wieś poza miejscem zamieszkania, ale w województwie świętokrzyskim”, „miasto w innym województwie”, „wieś w innym województwie”, „za granicą”. Najwięcej ankietowanych po ukończeniu nauki i podjęciu zatrudnienia zamierza

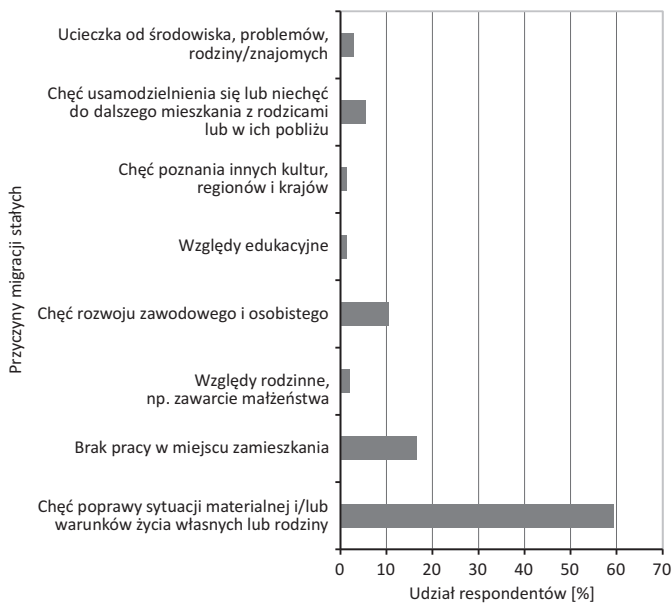
Rys. 3. Związek zamierzonej pracy z dotychczasowym lub planowanym kierunkiem kształcenia ankietowanych studentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

mieszkać na stałe w miejscu dotychczasowego zamieszkania (39,0%). Zamiar zamieszkania w mieście w innym województwie zadeklarowało 26,0% badanych. Podobnie jak w przypadku wyboru miejsca przyszłej pracy, dominującymi ośrodkami wskazanymi przez respondentów były: Kraków (30,8%) i Warszawa (21,2%). Wśród 19,5% ogółu zapytanej młodzieży akademickiej, która planuje mieszkać w mieście poza miejscem aktualnego zamieszkania, ale w województwie świętokrzyskim, aż 76,9% chce osiedlić się w Kielcach. Jedynie 6,5% ankietowanych zamierza opuścić kraj.

Jednym z istotnych elementów opisujących migracje, zarówno w kontekście empirycznym, jak i teoretycznym, jest określenie powodów migracji. Obecnie ramy teoretyczne na temat wyborów edukacyjno-zawodowych młodzieży znajdują realne odzwierciedlenie przede wszystkim w teoriach ekonomicznych i socjologicznych. Na gruncie ekonomii uzasadnieniem migracji są czynniki związane z rynkiem pracy i tzw. przeszkody pośrednie (*push-pull*). Z kolei na płaszczyźnie socjologicznej często są to koncepcje zakładające istnienie sieci migracyjnego wsparcia. W przypadku takiej sieci znamienne wpływy na podjęcie decyzji o migracji mają powiązania interpersonalne, osobiste, rodzinne, przyjacielskie. Migracje w tym ujęciu to sieć zdarzeń, sprzężeń zwrotnych, sieć wymiany informacji (Kozielska 2020; za: Kiniorska i Brambert 2021a, 115).

W związku z tym studentom zadano pytanie związane z głównymi przyczynami stałego opuszczania przez młodych ludzi rodzinnych stron (rys. 4). Respondenci mieli

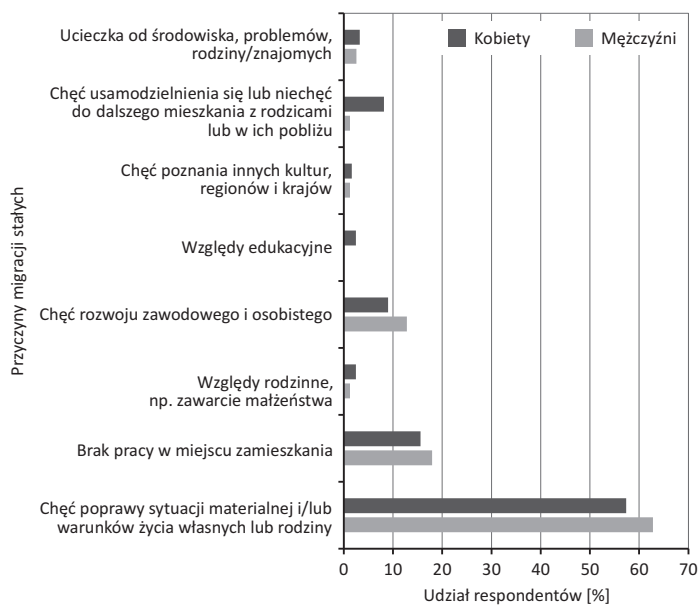

Rys. 4. Główne przyczyny stałego opuszczania przez młodych ludzi rodzinnych stron w opinii ankietowanych studentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

do wyboru: „chęć poprawy sytuacji materialnej i/lub warunków życia własnych lub rodziny”, „brak pracy w miejscu zamieszkania”, „względy rodzinne, np. zawarcie małżeństwa”, „chęć rozwoju zawodowego i osobistego”, „względy edukacyjne”, „chęć poznania innych kultur, regionów i krajów”, „chęć usamodzielnienia się lub niechęć do dalszego mieszkania z rodzicami lub w ich pobliżu”, „ucieczka od środowiska, problemów, rodziny/znajomych”. Najistotniejszym czynnikiem skłaniającym młodzież do migracji jest chęć poprawy sytuacji materialnej i/lub warunków życia własnych lub rodziny – ten wariant wskazało 59,5% ankietowanych. Kolejnym uwarunkowaniem, będącym przyczyną ich migracji jest – wskazany przez 16,0% badanych – brak pracy w miejscu zamieszkania. Trzeci istotny powód stanowi chęć rozwoju zawodowego i osobistego (10,5%). Ta struktura odpowiedzi świadczy, że główne pobudki migracji dla studentów miały przede wszystkim charakter ekonomiczny. Pozaekonomiczne czynniki nie miały wyraźnego wpływu na decyzję opuszczenia rodzinnych stron.

Główne powody definitywnego opuszczania przez młodzież rodzinnych stron przeanalizowano także z uwzględnieniem płci respondentów (rys. 5). Zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn dominowały odpowiedzi dotyczące możliwości poprawy sytuacji materialnej i/lub warunków życia własnych lub rodziny (odpowiednio 57,4%, 62,8%), jak również braku pracy w miejscu zamieszkania (odpowiednio 15,6%, 17,9%). Interesujący jest fakt większego dążenia do usamodzielnienia się wśród kobiet, ponieważ wariant ten wybrało 8,2% studentek, a tylko 1,3% studentów. Dodatkowo można za-

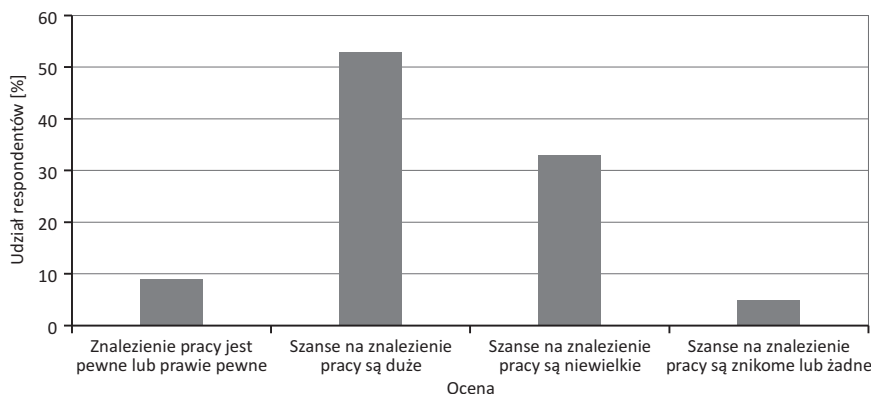
Rys. 5. Główne przyczyny stałego opuszczania przez młodych ludzi rodzinnych stron w opinii badanych studentów według płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

uważyć, że w swoich wyborach, zarówno kobiety, jak i mężczyźni, kierowali się przede wszystkim czynnikami ekonomicznymi (odpowiednio 82,0% i 93,6%).

Czynnik ekonomiczny dominował również w pytaniu otwartym, zadany ankietowanym studentom: „co mogłoby sprawić, że młodzież akademicka nie będzie opuszczała na stałe dotychczasowych miejsc zamieszkania?”. Według nich najistotniejszym czynnikiem byłyby atrakcyjna praca i wyższe wynagrodzenie (63,5%). Na drugim miejscu wskazywali zarówno poprawę warunków i jakości życia, jak i rozwój gospodarki i przedsiębiorczości (po 7,5%). Na trzecim miejscu studenci wskazywali możliwość rozwoju zawodowego i osobistego (6,0%).

Innym poruszonym zagadnieniem była kwestia oceny szans na znalezienie pracy w miejscu dotychczasowego studiowania po zakończeniu edukacji (rys. 6). Najwięcej studentów stwierdziło, że szanse na znalezienie pracy w Kielcach są duże (53,0%). Przy tym 33,0% badanych uznało, że te szanse są niewielkie. Warto jednak dostrzec, że sumarycznie pozytywna ocena sytuacji na rynku pracy dotyczyła 62,0% respondentów.

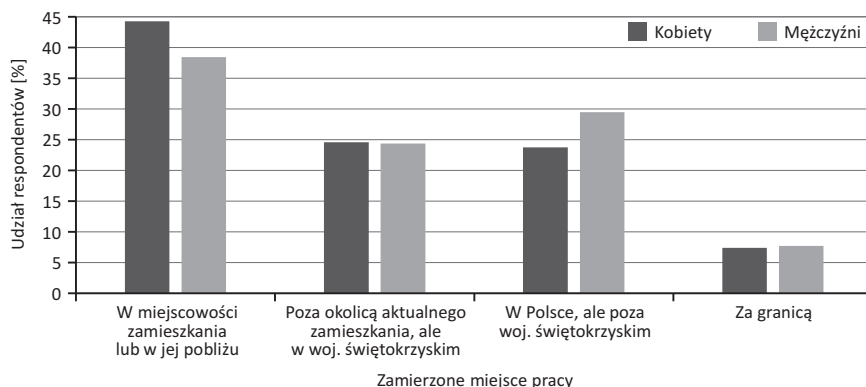
Rys. 6. Ocena respondentów szans na znalezienie pracy w miejscu dotychczasowego studiowania (lub jego bezpośrednim pobliżu) po zakończeniu edukacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Sytuacja na rynku pracy w różny sposób oceniona została przez studentki i studentów. Te rozbieżności widoczne były w ocenie deklarowanego miejsca przyszłej pracy (rys. 7). Badanie pozwoliło wykazać, że bardziej przywiązane do rodzinnych stron są kobiety (44,3%) niż mężczyźni (38,5%), dla których preferowanym miejscem przyszłej pracy będzie miejscowość ich zamieszkania lub jej najbliższe okolice. Podobna sytuacja wystąpiła przy deklarowanej chęci podjęcia pracy w Polsce, ale poza województwem świętokrzyskim. W tym przypadku mężczyźni wykazali większe zainteresowanie wyjazdu w celach zawodowych poza granice województwa i do innego miasta niż aktualne miasto edukacji.

Wyniki badań odzwierciedliły fakt, że płeć studentów w bardzo wysokim stopniu nie różnicuje ewentualności łączenia przez nich uzyskanego lub planowanego kierunku

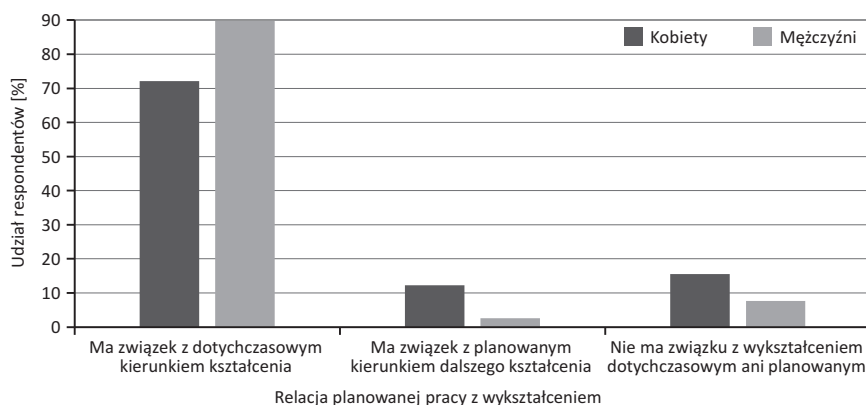

Rys. 7. Deklarowane miejsce przyszłej pracy ankietowanych studentów według płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

kształcenia z przyszłą pracą (rys. 8). Maksymalny odsetek zarówno mężczyzn (89,7%), jak i kobiet (72,1%) stwierdził korelację swojej ścieżki zawodowej z wykształceniem dotychczasowym lub zamierzonym. Gdy weźmiemy pod uwagę łącznie dwa warianty o pozytywnym połączeniu pracy z finalizowanym oraz planowanym etapem edukacji, to większe zauważymy zdecydowanie wśród mężczyzn (92,3%).

Rys. 8. Związek zamierzonej pracy z dotychczasowym lub planowanym kierunkiem kształcenia ankietowanych studentów w podziale na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

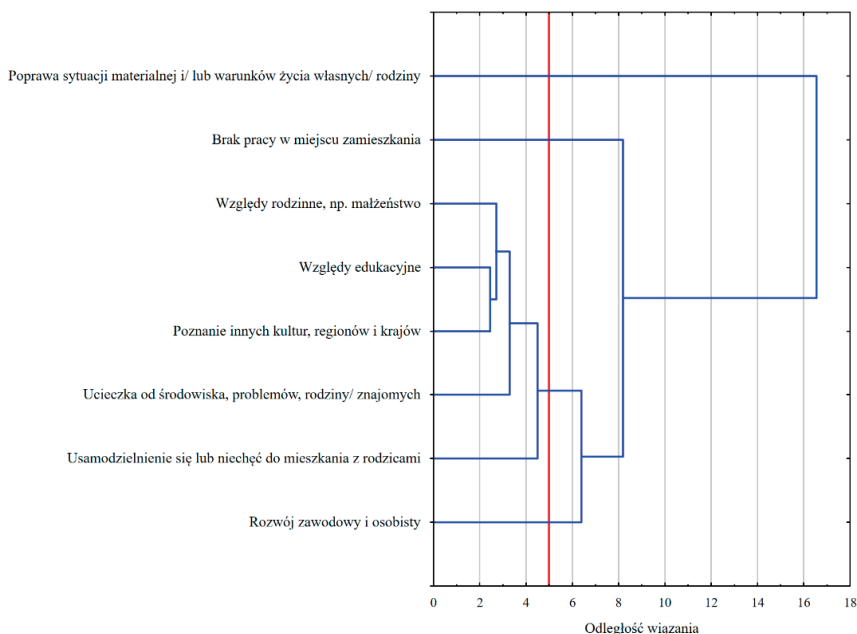
Typologia przyczyn decyzji migracyjnych

W celu wykazania głównych typów spójnych ze sobą przyczyn składających się na decyzje migracyjne studentów z wykorzystaniem metody Warda zestawiono do obliczeń osiem cech jakościowych opisujących charakter przyczyn migracji. Zostały one

wyodrębnione z badań ankietowych (macierz informacji o wymiarach 200×8 zawierała zakodowany zarówno wariant opinii na „tak”, jak i na „nie”). Przyczyny sprecyzowano w postaci sformułowań:

1. Poprawa sytuacji materialnej i/lub warunków życia własnych lub rodziny
2. Brak pracy w miejscu zamieszkania
3. Względy rodzinne, np. małżeństwo
4. Rozwój zawodowy i osobisty
5. Względy edukacyjne
6. Poznanie innych kultur, regionów i krajów
7. Usamodzielnienie się lub niechęć do mieszkania z rodzicami
8. Ucieczka od środowiska, problemów, rodziny/znajomych

W badaniu uwzględniono podział o odległości wiązań na wysokości 5, dzięki czemu otrzymano na dendrogramie cztery skupienia (rys. 9), określające poszczególne typy przyczyn migracji. Zinterpretowano je w kolejności wynikającej z najkrótszych odległości euklidesowych między obiektami, tj. według największego podobieństwa.

Rys. 9. Aglomeracja przyczyn składających się na decyzje migracyjne wśród badanych studentów według metody Warda

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Skupienie I (grupa rodzinno-edukacyjna) zawiera pięć przyczyn składających się na decyzje migracyjne (tabela 1). To jedyne wieloelementowe skupienie. Większość motywów migracji ogniskowała się wokół tematyki związanej ze sprawami rodzinno-

-środowiskowymi. Dwie cechy dotyczyły przyczyn edukacyjnych i poznawczych. Do najbardziej spójnych i logicznych wskazań należą względy edukacyjne wraz z chęcią poznania innych kultur, regionów i krajów, które zostały połączone w pierwszym etapie aglomeracji (najwcześniejszej). Aglomeracja II (grupa rozwojowa) opierała się na jednej bardzo istotnej przyczynie migracji, która wyrażała się w chęci rozwoju zawodowego i osobistego. Skupienie III (grupa zarobkowa) przyczyn migracji ustanowione zostało przez cechę wyrażającą opinię studentów na temat braku możliwości znalezienia zatrudnienia w dotychczasowym miejscu zamieszkania. Widzą niewielkie szanse na realizację swoich planów zawodowych na lokalnym rynku pracy. Na skupienie IV (grupa ekonomiczna) złożyła się tylko jedna przyczyna związana z chęcią poprawy sytuacji materialnej i/lub warunków życia własnych lub rodziny przez studentów dwóch największych uczelni w regionie świętokrzyskim.

Tabela 1

Skupienia przyczyn składających się na decyzje migracyjne wśród badanych studentów – podział na typy

Typ skupienia/grupy	Przyczyny decyzji migracyjnych
I. Rodzinno-edukacyjne	Względy rodzinne, np. małżeństwo Względy edukacyjne Poznanie innych kultur, regionów i krajów Usamodzielnienie się lub niechęć do mieszkania z rodzicami Ucieczka od środowiska, problemów, rodziny/znajomych
II. Rozwojowe	Rozwój zawodowy i osobisty
III. Zarobkowe	Brak pracy w miejscu zamieszkania
IV. Ekonomiczne	Poprawa sytuacji materialnej i/lub warunków życia własnych lub rodziny

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Przeprowadzona typologia przyniosła ważne informacje jakościowe na temat migracji młodzieży akademickiej, zarówno z poznawczego, jak i praktycznego punktu widzenia. Wykazanie poszczególnych skupień pozwoliło na ujawnienie, że dominującą prawidłowością w analizowanym zjawisku jest przewaga czynnika ekonomicznego jako determinanty decyzji migracyjnych studentów.

Wnioski

Uzyskane wyniki badań dały możliwość określenia preferencji migracyjnych młodzieży studiującej w Kielcach. Stwierdzono, że ponad połowa ankietowanej młodzieży akademickiej swoje plany zawodowe wiąże z Kielcami. Znacznie mniejsza grupa studentów łączy swoją przyszłość zawodową z innymi miastami, zwłaszcza z Krakowem i Warszawą. Takie wskazania świadczą o stosunkowo pozytywnym obrazie rynku pracy w mieście, w którym studiuje. Co więcej, korespondują one ze wskazaniami na temat zamierzeń dotyczących stałego osiedlenia się respondentów. Po ukończeniu

nauki i podjęciu zatrudnienia większość z nich chce mieszkać na stałe w miejscu dotychczasowego zamieszkania lub w bezpośrednim sąsiedztwie. Warto nadmienić, że te wybory są zdeterminowane przez objętą w analizie próbę badawczą, ponieważ największy odsetek studentów pochodził z Kielc i powiatu kieleckiego. Pomimo pozytywnej oceny rynku pracy, ankietowana młodzież akademicka wskazała, że podstawowym czynnikiem wpływającym na migracje młodych ludzi jest aspekt ekonomiczny. Oddziałują na niego dwa wektory: poprawa sytuacji materialnej, w tym warunków życia, jak również brak pracy w miejscu zamieszkania. Zasygnalizowane wskazania co do przyczyn rzutujących na mobilność przestrzenną młodzieży akademickiej potwierdziła przeprowadzona typologia. Określono dzięki niej, że najważniejszą prawidłowością jest przewaga czynnika ekonomicznego składającego się na decyzję o podjęciu migracji.

Dostrzeżone prawidłowości o wpływie czynnika ekonomicznego na plany osobisto-zawodowe były zbieżne wśród badanych kobiet i mężczyzn. Z kolei różnice zaobserwowano w aspekcie przywiązania do miejsca dotychczasowego zamieszkania i edukacji. W tym zakresie kobiety częściej deklarowały chęć pozostania w rodzinnych stronach. Przy tym mężczyźni wyrażali większą gotowość do przemieszczeń w kierunku innych miast w Polsce.

Bibliografia

- Brome, Heather. 2007. *Is New England Experiencing a „Brain Drain”? Facts About Demographic Change And Young Professionals*. New England Public Policy Center Discussion, Paper 07-3. Boston: Federal Reserve Bank of Boston.
- Cairns, David. 2021. Mobility becoming migration: Understanding youth spatiality in the twenty-first century. W: *The Palgrave handbook of youth mobility and educational migration*, (ed.) David Cairns, 17–24. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Çiftçi, Emrullah Yasin i A. Cendel Karaman. 2021. Rethinking the value(s) of short-term youth mobility: Neoliberal ideals and counterhegemonic possibilities. W: *The Palgrave handbook of youth mobility and educational migration*, (ed.) David Cairns, 441–452. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- De Wit, Hans. 2008. International student circulation in the context of the Bologna Process and the Lisbon Strategy. W: *The Dynamics of International Student Circulation in a Global Context*, (eds.) H. Wit, P. Agarwal, M.E. Said, M.T. Sehoole i M. Sirozi, 167–198. Amsterdam: Sense Publishers.
- França, Thais i Beatriz Padilla. 2021. South-South student mobility: International students from Portuguese-speaking Africa in Brazil. W: *The Palgrave handbook of youth mobility and educational migration*, (ed.) David Cairns, 235–246. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Dolińska, Alicja, Romuald Jończy i Przemysław Śleszyński. 2020. *Migracje pomaturalne w województwie dolnośląskim wobec depopulacji regionu i wymogów zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.
- Jończy, Romuald, Diana Rokita-Poskart i Marcelina Tanas. 2013. *Exodus absolwentów szkół średnich województwa opolskiego do dużych ośrodków regionalnych kraju oraz za granicę (w kontekście problemu depopulacji województwa oraz wyzwań dla szkolnictwa wyższego i regionalnego rynku pracy)*. Opole: Wydawnictwo Instytut Śląski.
- Kamińska, Wioletta i Iwona Kopacz-Wyrwał. 2021. Problematyka badań migracji młodzieży w literaturze tematycznej. W: *Migracje pomaturalne na obszarach wiejskich województwa świętokrzyskiego*, (red.) Iwona Kiniorska i Patryk Brambert, 23–36. Studia KPZK PAN. T. 10/202. Warszawa: Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN.

- King, Russell i Enric Ruiz-Gelices. 2003. International student migration and the European 'Year Abroad': effects on European identity and subsequent migration behavior. *International Journal of Population Geography* 9(3), 229–252.
- Kiniorska, Iwona i Patryk Brambert (red.). 2021. *Migracje pomaturalne na obszarach wiejskich województwa świętokrzyskiego*. Studia KPZK PAN. T. 10/202. Warszawa: Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN.
- Kiniorska, Iwona i Patryk Brambert. 2021a. Motywy opuszczenia miejsca zamieszkania w opinii licealistów z obszarów wiejskich województwa świętokrzyskiego. W: *Migracje pomaturalne na obszarach wiejskich województwa świętokrzyskiego*, (red.) Iwona Kiniorska i Patryk Brambert, 99–124. Studia KPZK PAN. T. 10/202. Warszawa: Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN.
- Kiniorska, Iwona i Patryk Brambert. 2021b. *Podstawy metodyczne*. W: *Migracje pomaturalne na obszarach wiejskich województwa świętokrzyskiego*, (red.) Iwona Kiniorska i Patryk Brambert, 13–21. Studia KPZK PAN. T. 10/202. Warszawa: Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN.
- Koziełska, Joanna. 2020. Aspiracje migracyjne młodzieży akademickiej. *Kultura-Społeczeństwo-Edukacja* 17(1), 299–318.
- Lulle, Aija, Laura Moroşanu i Russel King. 2017. And then came Brexit: Experiences and future plans of young EU migrants in the London region. *Population, Space and Place* 24(1), e2122.
- Molgat, Marc. 2008. Youth, Mobility and Work in Canada: Internal Migration, Immigration and Public Policy Implications. W: *Youth transitions: Processes of social inclusion and patterns of vulnerability in a globalised world*, (eds.) René Bendit i Marina Hahn-Bleibtreu, 115–132. Leverkusen-Opladen: Barbara Budrich Publishers.
- Moroşanu, Laura, Alexandra Bulat, Caterina Mazzilli i Russel King. 2018. Growing up abroad: Italian and Romanian migrants' partial transitions to adulthood. *Ethnic and Racial Studies* 42(9), 1554–1573.
- Pytel, Sławomir. 2017. *Migracje emerytów w Polsce – czynniki, kierunki, konsekwencje*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Runge, Jerzy. 2007. *Metody badań w geografii społeczno-ekonomicznej – elementy metodologii, wybrane narzędzia badawcze*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Rutten, Mario i Sanderien Verstappen. 2014. Middling migration: Contradictory mobility experiences of Indian youth in London. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 40(8), 1217–1235.
- Staciwa, Emilia. 2023. *Decyzje i plany migracyjne młodzieży akademickiej Kielc*. Praca licencjacka. Kielce: Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach.
- Trevena, Paulina. 2013. Why do highly educated migrants go for low-skilled jobs. W: *Mobility in transition. Migration Patterns after EU Enlargement*, (eds.) Birgit Glorius, Izabela Grabowska-Lusińska i Aimee Kuvik 169–190. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Vaishar, Antonín i Aneta Pavlů. 2018. Outmigration intentions of secondary school students from a rural micro-region in the Czech inner periphery: A case study of the Bystrice nad Pernštejnem area in the Vysočina Region. *Acta Universitatis Carolinae. Geographica. Univerzita Karlova* 53(1), 49–57.
- Van Mol, Christof. 2014. *Intra-European student mobility in international higher education circuits: Europe on the move*. London: Palgrave Macmillan.
- Ward, Joe H. 1963. Hierarchical grouping to optimize an objective function. *Journal of the American Statistical Association* 58(301), 236–244.
- Waters, Johanna, Rachel Brooks i Helena Pimlott-Wilson. 2011. Youthful Escapes? British Students, Overseas Education and the Pursuit of Happiness. *Social and Cultural Geography* 12(5), 455–469.
- Young, Sara. 2019. 'I Want to Stay Here Forever': Narratives of Resistance amongst Polish-born Adolescents in the UK. *Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny* 1(171), 109–130.